

UDK 355.356(73:540)
Bibliid 0543-3657, 71 (2020)
God. LXXI, br. 1179-80, str. 48-64
izvorni naučni rad
Primljen: 23.6.2020.
doi: https://doi.org/10.18485/iipe_mp.2020.71.1179_80.3

Nebojša VUKOVIĆ¹

Perspektive američko-indijskog savezništva u svetlu „kineske pretnje“

SAŽETAK

U radu se kritički analizira i procenjuje mogućnost da tokom naredne decenije (2020–2030) Sjedinjene Američke Države i Indija sklope ugovor o vojnom savezništvu (analogno, na primer, sporazumima koje SAD imaju sa Australijom ili Japanom) i tako trenutni partnerski odnos podignu na kvalitativno viši nivo. Kao primarni motiv za takav eventualni aranžman, autor navodi kontinuiranu ekonomsku ekspanziju, ali i vojno jačanje NR Kine (uz njeno sve veće prisustvo na okeanima), koju obe zemlje – Indija i SAD – percipiraju kao potencijalnu bezbednosnu pretnju i mogućeg agresora. Autor nabraja i obrazlaže najvažnije činioce koji govore u prilog formiranju takvog savezništva, ali i one faktore koji bi mogli da utiču na to da se takav aranžman ne realizuje. Osnovnu tezu autora čini stav da su šanse za formiranje američko-indijskog vojnog savezništva tokom predstojeće decenije vrlo umerene, zbog niza okolnosti (ograničenja) koje se odnose, pre svega, na Indiju.

Ključne reči: Sjedinjene Države, Indija, Kina, Indo-Pacifik, vojni savez.

Novi bipolarizam

Međunarodne odnose već tri decenije odlikuje dominacija jedne supersile (Sjedinjenih Država) u svetskoj politici, odnosno unipolarnost.

¹ Autor je naučni saradnik u Institutu za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, e-mail: nebojsa@diplomacy.bg.ac.rs

Rad je nastao u okviru projekta „Srbija i izazovi u međunarodnim odnosima 2020. godine“, koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, a realizuje Institut za međunarodnu politiku i privredu tokom 2020. godine.

Tokom prve decenije američke prevlasti, ona se u međunarodnoj zajednici nije ozbiljnije dovođila u pitanje. Unipolarnost vrhunac dostiže na prelazu iz XX u XXI vek serijom vojnih intervencija – ratova koje vode Sjedinjene Države (najpre protiv SRJ 1999. godine, potom protiv Avganistana 2001. godine, i konačno, protiv Iraka 2003. godine). U drugoj deceniji američke globalne dominacije, preciznije u njenoj drugoj polovini, već se pomalaju akteri koji u ograničenim okvirima, letimično i mestimično, svojim postupcima osporavaju pravo Sjedinjenim Državama da po svim bitnijim pitanjima međunarodnih odnosa imaju glavnu i poslednju reč (čuveni govor ruskog predsednika Vladimira Putina u Minhenu s početka 2007. godine). Tokom treće decenije uniplarnosti (2010–2020), ova teorija i praksa u međunarodnim odnosima već biva ozbiljno problematizovana i relativizovana, pre svega spoljnopoličkim delovanjem NR Kine, Ruske Federacije i IR Irana. Iako je donedavno američka dominacija u svetskoj politici bila nesporna, Dušan Proroković ispravno zapaža kako „čiste jednopolarne strukture u političkoj praksi jednostavno nema“, jer bi to podrazumevalo, na primer, da se iz jednog centra moći uspostavi svetska vlada čije bi odluke i u „pravno-formalnom smislu bile obavezujuće za ostale aktere“.² Kako se čovečanstvo sve više udaljava od ove idealnotipske situacije, kao i od njene platonovski rečeno, „nesavršene kopije“, tj. neupitne američke prevlasti tokom proteklih decenija, u stručnoj javnosti se sve više vodi debata o tome kakav sistem međunarodnih odnosa može da se očekuje narednih decenija – bipolaran ili multipolaran.

U akademskim krugovima postoje još ugledni autori poput, na primer, Stivena Bruksa (*Stephen G. Brooks*) i Vilijama Volforta (*William C. Wohlforth*) koji tvrde, na osnovu analize tri ključna elementa materijalne moći u dugoročnoj perspektivi (vojnog, ekonomskog i tehnološkog kapaciteta), da će „Sjedinjene Države još dugo ostati jedina supersila“.³ S druge strane, takođe su brojni zastupnici teze o „opadanju američke moći“ i nestanku unipolarnosti, poput Kristofera Lejna (*Christopher Layne*), po kome je unipolarni momenat okončan (*unipolar moment is over*), i koji smatra da američkom opadanju simultano doprinose unutrašnji (opadanje ekonomske moći SAD) i spoljašnji pokretači (uspon novih sila). Lejn primećuje, kako baš „uspon Kine nagoveštava kraj unipolarnosti“.⁴ Sa protokom vremena i kontinuiranim kineskim ekonomskim rastom, i sve

² Душан Пророковић, *Ера мултиполарности*, Службени гласник, Београд, 2018, стр. 295.

³ Stephen G. Brooks, William C. Wohlforth, “The Rise and Fall of the Great Powers in the Twenty-first Century: China’s Rise and the Fate of America’s Global Position”, *International Security*, Vol. 40, No. 3, Winter 2015/2016, p. 9.

⁴ Christopher Layne, “This Time It’s Real: The End of Unipolarity and the ‘Pax Americana’”, *International Studies Quarterly*, Vol. 56, No. 1, 2012, p. 204.

markantnijim tehnološkim postignućima i inicijativama (poput 5G mreže), sve su „glasniji“ promotori teze o rađanju novog bipolarizma. Norveški autor Justejn Tunšo (*Øystein Tunsjø*) smatra da je Kina u znatnoj meri smanjila zaostajanje za Sjedinjenim Državama (pre svega na polju ekonomije), i da ne postoji treća država na svetu koja bi mogla da se nadmeće sa ove dve zemlje za globalni primat, a da se stoga struktura međunarodnog sistema izmenila – od unipolarnosti ka bipolarnosti.⁵ Tunšo priznaje da između SAD i Kine još nije uspostavljen potpun paritet u moći, ali ta činjenica, po njemu, nije ozbiljan dokaz za poricanje bipolarnosti u tekućim međunarodnim odnosima. Kao argument za takvo shvatanje navodi primer SSSR-a tokom Hladnog rata, koji nije bio u nekim aspektima moći simetričan Sjedinjenim Državama (recimo, BDP), ali mu nije osporavan status supersile, niti je u akademskoj ili široj javnosti opovrgavan bipolarni karakter tadašnjih međunarodnih odnosa.

Iz američke perspektive (iz ugla gledanja višedecenijskog hegemonu), Kina nesumnjivo predstavlja revizionističku silu koja pokušava, ako ne da obori, onda makar da značajno modifikuje postojeći sistem međunarodnih odnosa koji je, naravno, još uvek povoljan za Sjedinjene Države. U *Strategiji nacionalne bezbednosti SAD* iz 2017. godine, navodi se da Kina i Rusija dovode u pitanje moć, uticaj i interese Sjedinjenih Država, pokušavajući da potkopaju američku bezbednost i prosperitet.⁶ Šta konkretno Sjedinjene Države zameraju Kini, dovoljno dobro ilustruje intervju admirala i komandanta američkih oružanih snaga za region Indo-Pacifika Filipa Dejvidsona (*Philip Scott Davidson*), u kojem navodi da Kina militarizuje veštačka ostrva u Južnom kineskom moru, prkoseći odlukama međunarodnog suda; da vodi predatorsku ekonomsku politiku u pozadini inicijative „Jedan put – jedan pojas“ i uvlači države u dužničku zamku; da se nepravedno odnosi prema manjinama, poput Ujgura u Sinkjangu, kao i prema protestima u Hong Kongu. Sve što Kina čini navodi, prema admiralu Dejvidsonu, na zaključak da ona želi da zameni međunarodni poredak, zasnovan na pravilima, sa onim koji ima više kineske karakteristike, koji više naginje ka autoritarizmu.⁷

Pored Sjedinjenih Država još jedna velika država – Indija – doduše u blažoj formi i ne tako otvoreno, iskazuje svoje rezerve (distancu) prema spoljnopolitičkoj poziciji i aktivnostima Pekinga. Dve države imaju

⁵ Videti: Øystein Tunsjø, *The Return of Bipolarity in World Politics: China, the United States and Geostructural Realism*, Columbia University Press, New York, 2018, chapter I.

⁶ *The National Security Strategy of the United States of America*, Washington, 2017, <http://nssarchive.us/wpcontent/uploads/2017/12/2017.pdf>, p. 2 (14/05/2020)

⁷ “Adm. Davidson: China Assaults International Order”, [https://breakingdefense.com/2019/07/adm-davidson-china-assaults-international-order/?utm_campaign=](https://breakingdefense.com/2019/07/adm-davidson-china-assaults-international-order/?utm_campaign=Breaking) Breaking (15/05/2020).

granični spor koji je „zamrznut“ decenijama, a teritorije oko kojih se „lome koplja“ imaju sveukupno otprilike 130 hiljada km² površine. Kina je strateški partner (ako ne i saveznik) glavnog neposrednog indijskog suparnika – Pakistana – sa kojim je Indija vodila više ratova u drugoj polovini prošlog veka. Nije usamljeno mišljenje među indijskim generalima da bi u slučaju konflikta Indije, bilo sa jednom ili drugom pomenutom zemljom, Nju Delhi bio suočen sa ratom na dva fronta. Konačno, Kina je sve više ekonomski i politički prisutna u državama Južne Azije koje su tradicionalno bile u interesnoj sferi Indije.⁸ Sve su to faktori koji opterećuju indijsko-kineske odnose iz, naravno, indijskog ugla sagledavanja i tumačenja.

Formalno-logički posmatrano, čini se da i Sjedinjene Države i Indija imaju sasvim dovoljno argumenata, ne samo da razvijaju strateško partnerstvo već i da razmišljaju o vojnom savezništvu. U značajnoj meri, od početka ovog veka, dve države su dosegle partnerski odnos u mnogim oblastima. Još tokom mandata Baraka Obame (*Barack Obama*), 2016. godine, Sjedinjene Države su dodelile Indiji status „glavnog odbrambenog partnera“ (*major defence partner*), koji je docnije nekoliko puta potvrđivan u godinama koje su sledile. Američki Kongres je utvrdio da ovaj status važi samo za Indiju; da treba da institucionalizuje trgovinu vojnom opremom i razmenu tehnologija; da podigne uzajamnu trgovinu i tehnološku saradnju na nivo koji su SAD dostigle sa svojim najbližim saveznicima i partnerima; da olakša razmenu tehnologijâ između Vašingtona i Nju Delhija; i unapredi zajedničke vežbe, koordinaciju odbrambenih politika i strategija, i tome slično.⁹ Pored toga, iste 2016. godine, Sjedinjene Države i Indija su potpisale Memorandum sporazuma o logističkoj razmeni (*Logistic Exchange Memorandum of Agreement – LEMOA*), koji stvara pretpostavke za interoperabilnost oružanih snaga dve države (pristup objektima i instalacijama druge strane zarad dodatnog snabdevanja i podrške – Indije mnoštvu američkih baza širom sveta, i Sjedinjenih Država indijskim instalacijama na kopnu i moru). Takođe, dve zemlje su 2018. godine potpisale i Sporazum o kompatibilnosti i bezbednosti komunikacija (*Communications Compatibility and Security Agreement – COMCASA*), koji je za Indiju posebno važan jer joj omogućava, kako se tumači u indijskoj štampi, pristup ogromnoj bazi podataka američkih bezbednosnih službi, uključujući i vizuelne podatke u realnom vremenu. Osim toga, ovaj sporazum omogućava Sjedinjenim

⁸ Opširnije o indijsko-kineskom rivalstvu i procenama indijskih stručnjaka videti u: Nebojša Vuković, „Geostrategijsko nadmetanje između Kine i Indije u Južnoj Aziji“, *Međunarodna Politika*, Godina LXIX, br. 1172, oktobar–decembar 2018, str. 68-83.

⁹ Asia Reassurance Initiative Act of 2018, <https://www.congress.gov/115/plaws/publ409/PLAW-115publ409.pdf> (15/05/2020).

Državama da sa Indijom deli podatke koji se tiču naročito osetljive komunikacijske opreme, kao i šifre zarad već spomenutog transfera informacija i podataka. Konkretno, Indija posredstvom ovog sporazuma može da računa na američke obaveštajne informacije u realnom vremenu, kada su u pitanju, na primer, pokreti jedinica oružanih snaga Pakistana ili Kine u graničnom pojasu.¹⁰

Prilikom posete američkog predsednika Donalda Trampa (*Donald Trump*) Nju Delhiju, krajem februara 2020. godine, dve strane su izdale zajedničko saopštenje u kome se navodi posvećenost SAD i Indije „sveobuhvatnom globalnom strateškom partnerstvu“ (*United States-India Comprehensive Global Strategic Partnership*), koje podrazumeva, između ostalog, i dalje produblјivanje vojne saradnje.¹¹ U svetlu sve napetijih odnosa između dve najmoćnije države na svetu, SAD i NR Kine, kao i složenih kinesko-indijskih odnosa, može opravdano da se postavi pitanje – da li je realno očekivanje da Indija i Sjedinjene Države u narednoj deceniji (2020–2030), kvalitativno unaprede saradnju, i sa partnerskog pređu na saveznički odnos? Konkretnije rečeno, da li je održiva (hipo)teza da SAD mogu sa Indijom da potpišu odbrambeni sporazum, kakav imaju, na primer, sa Australijom ili Japanom? Treba da se napomene, da SAD sa Australijom i Japanom imaju ugovore o savezništvu koji potiču iz vremena Hladnog rata (1951), koji, faktički, predstavljaju bezbednosnu garanciju Sjedinjenih Država ovim državama. Osnovna hipoteza ovog rada je da su šanse za formiranje američko-indijskog vojnog saveza vrlo umerene, i pored postojanja više činilaca koji idu u prilog njegovom uobličavanju i formalizovanju, jer osim njih postoje i faktori koji u značajnoj meri redukuju verovatnoću sklapanja takvog pakta, i tiču se pre svega Indije, njene specifične geostrategijske situacije i niza njenih unutrašnjih društvenih i političkih prilika.

Činjenice koje govore u prilog formiranju vojnog sporazuma

Poznati američki autor Stiven Volt (*Stephen M. Walt*) u svojoj interesantnoj studiji o poreklu savezništava, na primeru Bliskog istoka tokom Hladnog rata, hteo je da istraži kako se države ponašaju kada

¹⁰ Detaljnije, o benefitima koje ovaj sporazum donosi Indiji, videti: “Seven reasons why COMCASA is so important for India”, Sept. 07. 2018, <https://economic-times.indiatimes.com/news/defence/seven-reasons-why-comcasa-is-so-important-for-india/articleshow/65707682.cms> (15/05/2020).

¹¹ Joint Statement: Vision and Principles for the United States-India Comprehensive Global Strategic Partnership, February 25, 2020, <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/joint-statement-vision-principles-united-states-india-comprehensive-global-strategic-partnership/> (16/05/2020).

njihova vođstva uoče pretnje (bez obzira da li su one utemeljene ili ne) od strane drugih država, koje dovode u pitanje egzistenciju ili blagostanje zemalja na čijem su čelu. Dakle, moguća su uglavnom, smatrao je Volt, dva načina ponašanja – države mogu da balansiraju (udružuju se sa drugim državama kako bi nadjačale uočenu pretnju) ili da paktiraju, odnosno priklanjaju se izvoru pretnje (*bandwagoning* – doslovno – hvatanje u kolo). Trenutno, a verovatno i tokom ove decenije, SAD će ostati najuticajnija država na svetu, dok će isto tako verovatno Kina nastaviti sa smanjivanjem jaza između sebe i Sjedinjenih Država kada je u pitanju sveukupna moć. Prema Voltu, različite zemlje se prevashodno udružuju protiv države koju percipiraju kao najveću pretnju, dok ona sama ne mora istovremeno da bude i najmoćniji akter u sistemu država (lep primer u prilog Voltove teze jeste stvaranje koalicije protiv Nemačke u oba svetska rata).¹² Jačanje Kine (i nastavak tog procesa) svakako relativizuje američku hegemoniju i dovodi u pitanje međunarodni poredak čiji su „noseći stub“ upravo Sjedinjene Države (što je, kako se vidi iz intervjua sa admiralom Dejvidsonom, za Vašington neprihvatljivo). Sa druge strane, ni Indiji, kao zemlji koja sa Kinom ima više ozbiljnih nerešenih pitanja, nije u interesu naglo kinesko jačanje i konverzija tog dinamizma u kapacitete za projekciju vojne moći, koji bi Peking u obezbedili hegemonisku ulogu na azijskom kontinentu. Jedan od razloga jeste i to što se Indija, za razliku od SAD, neposredno graniči sa Kinom, a kako Volt ispravno zapaža, države su osetljivije na pretnje kada su one blizu njih, nego kada je opasnost daleko.¹³ U svetlu ovakvih međunarodnih prilika, umesno je zapitati se – koji su dakle činioци, koji favorizuju stvaranje američko-indijskog vojnog pakta?

Jedan činilac je geografske (geopolitičke) prirode. Volt je svojevremeno napisao da su Sjedinjene Države „perfektni saveznik“ jer su odvojene od drugih centara moći sa dva okeana, odnosno, s jedne strane, dovoljno su snažne da se njihov glas čuje i akcije osete, a istovremeno dovoljno udaljene da ne predstavljaju pretnju svojim saveznicima.¹⁴ Indiji, koja je uvek, od sticanja nezavisnosti 1947. godine, težila strateškoj autonomiji u spoljnoj i odbrambenoj politici, saveznik sa takvim geografskim položajem zaista bi bio prikladan (fizički daleko, ali sa značajnom sposobnošću za projekciju moći). S druge strane, i Indija poseduje odlike koje bi je činile adekvatnim saveznicom Sjedinjenih Država u njihovom nadmetanju sa Kinom. Za razliku od, na primer, Australije (koja je veoma udaljena od Kine i nedovoljno moćna zemlja da bi mogla da joj bude efikasan kontrateg), ili Japana (koji nema suvozemnu granicu sa Kinom i takođe

¹² Stephen M. Walt, *The Origins of Alliances*, Cornell University Press, Ithaca and London, 1990, p. 263.

¹³ Ibid., p. 276.

¹⁴ Ibid., p. 277.

nema dovoljnu sveukupnu moć da bude kineski takmac), Indija poseduje određene kapacitete koji bi joj, uz američku podršku, omogućili da relativno uspešno parira Kini, pre svega u oblasti Južne Azije. U uticajnom i tiražnom indijskom listu *Hindustan Times*, može se pročitati mišljenje da, iako indijska ekonomija predstavlja tek petinu kineske i da bez obzira što je Indija vojno slabija, njena veličina, položaj i potencijal je čine ravnim rivalom Kine (*peer competitor of China*).¹⁵ Da ne bi bilo sumnje u indijsku motivaciju, autor ovog teksta navodi da zbog graničnog spora, i odnosa Pakistana i Kine, Nju Delhi nikada nije imao iluzije o Kini. U svakom slučaju, prema ovom mišljenju, Indiji trebaju Sjedinjene Države u istoj meri u kojoj SAD-u treba Indija.¹⁶ Šta bi to moglo da znači u operativno-strategijskom smislu – nagoveštava analitičar Samir Tata (*Samir Tata*) u časopisu *Parameters* koji izdaje Ratni koledž kopnene vojske SAD. Prema Tatinom mišljenju, američko-indijski vojni savez omogućio bi Sjedinjenim Državama, usled toga što Indija ima dugu granicu sa Kinom, doduše geografski izazovan, pravac za vazdušne udare i kopnenu invaziju na zapadnu kinesku oblast Sinkjang.¹⁷ Tata tvrdi da je Indija, zbog duge granice i strategijske dubine koju ima, jedina opcija za SAD kada je reč o upotrebi američkih kopnenih snaga u protivnapadu na kineske naslabije vojne tačke – Tibet i Sinkjang.¹⁸ Trezven pogled na potencijalno indijsko-kinesko ratište ukazuje da su Tatine opservacije i hipoteze o upotrebi KOV SAD na spomenutim pravcima teško održive, i da previđaju nekoliko važnih momenata – izrazito težak i negostoljubiv teren Tibeta (u istoj meri, samo na drugačiji način Sinkjanga), slabu mrežu saobraćajnica i ograničene logističke kapacitete indijskih severnih teritorija, kao i to da Sinkjang i Tibet ne predstavljaju težišne regione u Kini, i da čak sa njihovom okupacijom Kina ne bi bila životno ugrožena. Sa druge strane, Tatina zapažanja o potencijalnoj efikasnoj blokadi udruženih flotnih sastava Sjedinjenih Država i Indije svih pet važnih pomorskih „uskih grla“ Indijskog okeana, u slučaju sukoba sa Kinom (što bi imalo nesumnjivo teške posledice po kinesku privredu, ali i vojne napore), imaju daleko više utemeljenja.¹⁹ Kada je reč o indijskim interesima, Tata je svestan da je Indija u više aspekata inferiorna naspram Kine, i da suštinski ima dve opcije – prihvatanje

¹⁵ Manoj Joshi, “A strong India-US partnership is the best balancer to China’s growing power”, January 12, 2018, <https://www.hindustantimes.com/opinion/a-strong-india-us-partnership-is-the-best-balancer-to-china-s-growing-power/story-wMyOsDzokOkkOHSzo7K23H.html> (16/05/2020)

¹⁶ Ibidem

¹⁷ Samir Tata, “US Landpower and an Indo-American Alliance”, *Parameters*, Vol. 48, No. 1 Spring 2018, p. 96.

¹⁸ Ibid., p. 97.

¹⁹ Ibid., pp. 97-98.

hegemonije moćnijeg neprijatelja (dakle Kine) ili traganje za savezom sa moćnom zemljom koja se nadmeće sa zajedničkim neprijateljem (dakle Sjedinjenim Državama).²⁰

Konačno, još jedan bitan momenat iz nedavne prošlosti olakšao bi u znatnoj meri realizaciju američko-indijskog savezništva. Reč je o nagoveštenom etapnom povlačenju američkih trupa iz Avganistana, koje predviđa sporazum između SAD i pokreta Talibana krajem februara ove godine. Dokle god su američke trupe bile prisutne u Avganistanu (zemlji uvučenoj u azijsko kopno, dakle bez izlaza na more), Sjedinjene Države, najviše zbog logistike, morale su da tretiraju indijskog rivala – Pakistan – kao saveznika u borbi protiv terorizma. Takva situacija je primoravala SAD da balansiraju između dugoročne želje da privuku Indiju u svoju geostrategijsku orbitu (kao potencijalnog protivtega Kini) i logističkih i operativnih potreba svojih trupa u Avganistanu, koje su se mogle podmiriti samo uz korišćenje kopnenih i vazdušnih pravaca u posedu Pakistana.²¹ Sa povlačenjem američkih trupa iz Avganistana, za Sjedinjene Države prestaje da važi imperativ održavanja makar korektnih odnosa sa Pakistanom koji je već duže vreme, ne američki, već kineski strateški partner. S druge strane, treba da se istakne, u kontekstu mogućeg američko-indijskog savezništva, da i Indija sporo ali kontinuirano redukuje svoju vojno-tehničku saradnju sa Ruskom Federacijom, što je bio, i jeste, i dalje u izvesnoj meri frustrirajući momenat u američko-indijskim odnosima. Tokom poslednje dve decenije Hladnog rata SSSR je predstavljao indijskog strateškog partnera i imao je status dominantnog snabdevača Indije vojnom tehnikom za sva tri vida indijskih OS (kopnene vojske, ratnog vazduhoplovstva i ratne mornarice), dok sa SAD Indija nije imala skoro nikakvu trgovinu naoružanjem i vojnom opremom. Po inerciji, takav se odnos održavao i nakon nestanka Sovjetskog Saveza, i neki njegovi modusi i dalje su prisutni (poput indijske rešenosti da se nabavi raketni sistem S-400, što iritira američki političko-vojni establišment). Ipak, u poslednjoj deceniji SAD su uspele da ugovore ili isporuče Indiji vojnu opremu u vrednosti od 18 milijardi dolara, čime se postepeno nameću kao njen primarni izvor opremanja materijalno-tehničkim sredstvima, bez obzira što su i potpisani ugovori o isporuci vojne opreme sa Rusijom poslednjih godina dosegli znatne iznose (15 milijardi američkih dolara).²²

²⁰ Ibid., p. 99.

²¹ Ovaj momenat u američko-pakistansko-indijskom „geopolitičkom trouglu“ delimično je objašnjen u: Bruce Vaughn, „Indian Geopolitics, the United States and Evolving Correlates of Power in Asia“, *Geopolitics*, Vol. 9, No. 2, 2004, pp. 440-459, kao i u: Stephen Burgess, „The U.S. Pivot to Asia and Renewal of the U.S.-India Strategic Partnership“, *Comparative Strategy*, Vol. 34, No. 4, 2015, pp. 367-379,

²² Sameer Lalwani, Heather Byrne, „The Elephant in the Room: Auditing the Past and Future of the U.S.-India Partnership“, <https://warontherocks.com/2019/06/the->

Činjenice koje ne idu u prilog vojnom paktu

Već u ovom radu spominjani Stiven Volt navodi, prema nalazima njegovog istraživanja, da je u međunarodnim odnosima daleko prisutnija praksa balansiranja (udruživanja država naspram uočene pretnje) u poređenju sa pridruživanjem (*bandwagoning*) ekspanzionističkoj državi (savezu). Štaviše, Volt tvrdi, da je pridruživanje skoro uvek rezervisano za posebno slabe i izolovane države.²³ Reč je o državama čije su moći u toj meri meri limitirane, da svojim pristajanjem uz vodećeg balansera ne bi suštinski uvećale snagu koalicije koja istupa protiv nastajućeg hegemonu dok bi, s druge strane, tim činom samo izazvale nasrtljivog suseda i dale legitimitet njegovoj agresiji. Posmatrano iz ove konceptualne perspektive, Indija, usled svoje mnogoljudnosti, ekonomskih, tehnoloških i kulturnih potencijala, svakako se ne bi priklonila kineskom vođstvu ili hegemoniji na azijskom kontinentu. Međutim, da li bi to onda vodilo ka tome da Indija po automatizmu pristupa protivkineskoj koaliciji na čelu sa SAD?

Postoje autori koji smatraju da je strateška kalkulacija Vašingtona, po kojoj bi Indija funkcionisala kao uspešan protivteg Kini, usled svoje mnogoljudnosti, ekonomskog dinamizma i nepoverenja naspram severnog suseda, što bi istovremeno ojačalo njeno vezivanje uz SAD – opasna pretpostavka (bolje rečeno zabluda, prim. N.V.).²⁴ Prema mišljenju Brada Glossermana (*Brad Glosserman*), bez obzira što obe zemlje – SAD i Indija – imaju demokratska uverenja, što su povezane sa Japanom i Australijom, i što obe percipiraju Kinu kao potencijalnog, ako ne i aktuelnog neprijatelja, nije jasno da ova konvergencija omogućava da one deluju koordinisano. Glosserman podseća, da je Indija i dalje spremna da saraduje sa Pekingom; da su obe zemlje – Kina i Indija – revizionističke sile koje smatraju da tekući svetski poredak ne odražava njihove interese; da su obe države članice BRIKS-a, organizacije koja se zalaže za multipolarnost; i da imaju slične pristupe reformi trgovine i ekonomije.²⁵ Najvažnije od svega što ne ide u prilog američko-indijskom paktiranju, po njegovom mišljenju, jeste indijska posvećenost suverenosti, nezavisnosti i neutralnosti.²⁶ Drugim rečima, Indija nije još politički, moglo bi se reći ni mentalno spremna da redukuje ili čak potpuno poništi vlastitu stratešku

elephant-in-the-room-auditing-the-past-and-future-of-the-u-s-india-partnership/ (17/05/2020).

²³ Stephen M. Walt, *The Origins of Alliances*, op. cit., p. 263.

²⁴ Brad Glosserman, "An Administration at War with Itself: The New US Strategy for the Indo-Pacific", in: Axel Berkofsky and Sergio Miracola (eds.), *Geopolitics by Other Means. The Indo-Pacific Reality*, ISPI, Milano, 2019, p. 65.

²⁵ Ibidem

²⁶ Ibid., p. 66.

autonomiju. Iako pojedine Glosermanove opservacije imaju utemeljenja, čini se da je, s druge strane, Indija ipak načinila nekoliko koraka (neki su navedeni u prethodnom delu rada), koji je udaljavaju od tabora revizionističkih sila, poput Kine ili Ruske Federacije, a približavaju onim koje su za očuvanje *status quo-a* (ne samo SAD, već i drugim, poput Japana, na primer). Ipak, jasno je, kako to i Gloserman sugerije, da Indija nije još politički „sazrela“ da se sasvim prikloni ideji očuvanja postojećeg poretka, i pri tome žrtvuje svoj manevarski prostor na polju velike strategije.

Drugi skup faktora koji deluje kao prepreka američko-indijskom vojnom savezništvu, tiče se samih indijskih kapaciteta koji mogu, u percepciji indijske političke elite, da deluju kao snaga koja je istovremeno dovoljna za odvratanje Kine, i za očuvanje već spominjane strateške autonomije. U tom smislu, treba najpre da se istakne činjenica da je Indija nuklearna sila, i da indijska nezainteresovanost za sklapanje čvršćeg vojnog savezništva može da se tumači i njenim posedovanjem „iznenađujuće naprednog nuklearnog arsenala (*surprisingly advanced nuclear arsenal*).²⁷ To konkretno znači da se posedovanjem nuklearnog oružja menja i indijska percepcija pretnji, i da se uklanja potreba za američkim odvratanjem koje je, recimo za Japan ili Australiju, od fundamentalnog značaja kada je u pitanju očuvanje njihove bezbednosti.²⁸ Konačno, Indija je rastuća sila, a oni subjekti međunarodnih odnosa koji pokazuju ekonomski i svaki drugi rast (na engleskom jeziku tzv. *risers*), teže da izbegavaju prerano stupanje u koalicije i „kupuju“ vreme da smanje ili potpuno zatvore razmak koji se tiče moći između sebe i drugih vodećih sila. Za razliku od SAD, ili nekih drugih američkih saveznika, Indija se može pouzdati u svoj rast i u budućim godinama i decenijama, pa stoga, to očekivanje ili takva perspektiva je može podstaći da izbegava dublju konfrontaciju (na primer sa Kinom) ili povezivanje (recimo sa SAD).²⁹ Stoga, prema ovom tumačenju, Indija je još uvek sklonija da na druge aktere prebaci teret suočavanja sa Kinom (konkretno na SAD), a manje da se sama direktnije angažuje.

Konačno, kada se govori o indijskim kapacitetima, ne treba da se zaboravi ni činjenica da je Indija zemlja od skoro 1,4 milijarde stanovnika, koja će uskoro postati najmnogoljudnija država sveta. Taj impresivan broj žitelja Indije svakako da rukovodstvu u Nju Delhiju uliva dodatno samopouzdanje i utiče na kreiranje predstave o vlastitoj samodovoljnosti kada su u pitanju odbrana i bezbednost.

²⁷ Sameer Lalwani, Heather Byrne, “The Elephant in the Room: Auditing the Past and Future of the U.S.-India Partnership”, op. cit.

²⁸ Ibidem

²⁹ Ibidem

U činioce koji mogu da ometaju stvaranje američko-indijskog vojnog saveza treba, svakako, da se uvrsti i prisustvo uzajamne podozrivosti među rukovodiocima i visokim funkcionerima u obe zemlje. Svojevremeno je američki autor Glen Snajder (*Glenn H. Snyder*), istražujući različite aspekte formiranja savezništava, pod tzv. sekundarnu bezbednosnu dilemu (koja se javlja nakon zaključenja saveza) podveo bojazan (sumnju, nedoumicu) država od napuštanja (*abandonment*), odnosno *upadanja u zamku* (*entrapment*). U slučaju SAD i Indije čini se da ova dilema već opterećuje obe strane u njihovim kalkulacijama koje se tiču sklapanja saveza (dakle, javlja se i pre nego što je bilo kakav pakt ugovoren). Snajder pod napuštanjem podrazumeva jednostavno uklanjanje od obaveza (*defection*), ali, suštinski, postoji više formi napuštanja (priklanjanje oponentu svog saveznika, jednostrano odstupanje od saveza, uskraćivanje pomoći savezniku kada je to potrebno i sl.).³⁰ S obzirom na to da Indija neposrednije može da oseća kinesku pretnju, i da je naslabija strana u trouglu Peking-Vašington-Nju Delhi, deluje da je u indijskom vođstvu, u računici budućeg delovanja, preovlađujuća upravo bojazan od napuštanja (eventualnog američkog saveznika). Toga su izgleda svesni i pojedini analitičari u SAD, poput Ešlija Telisa (*Ashley J. Tellis*), koji navodi da će Indija, u periodu koji sledi, pored dugoročne kineske strateške pretnje morati da se suoči i sa geopolitičkom prevrtljivošću (*geopolitical fickleness*) od strane SAD, što će višekratno da dovede u pitanje igru Nju Delhija (*New Delhi's gamble*) da se osloni na Vašington za pomoć u uravnotežavanju Kine.³¹ Pored napuštanja, države, prema Snajderu, mogu da imaju bojazan i od upadanja u zamku, što podrazumeva uvlačenje u konflikt zbog (ugroženog) saveznikovog interesa, koji ne mora, ili može da samo delimično ima isti značaj i za intervenišuću stranu. Interesi saveznika, primećuje Snajder, generalno nisu identični, a upadanje u zamku je verovatnije da se desi ako je ugroženi saveznik naročito nepopustljiv (*intransigent*) u sporu sa oponentom, usled njegovog uzdanja u pomoć sa strane (od drugog saveznika).³² Ova bojazan je verovatno prisutnija u američkim krugovima, s obzirom na ovde već spomenut granični spor Indije i Kine, kao i na činjenicu da je Indija već decenijama, praktično, na „ratnoj nozi“ sa Pakistanom. U slučaju, na primer, krize u odnosima Indije i Pakistana, Nju Delhi bi se mogao obratiti SAD za direktnu vojnu pomoć, što možda ne bi bilo u interesu Vašingtona. Sa druge strane, posmatrano iz ugla diplomatije, bilo bi veoma nezgodno kada bi se

³⁰ Glenn H. Snyder, "The Security Dilemma in Alliance Politics", *World Politics*, Vol. 36, No. 4, 1984, p. 466.

³¹ Ashley J. Tellis, "Troubles Aplenty: Foreign Policy Challenges for the Next Indian Government", May 20, 2019, <https://carnegieendowment.org/2019/05/20/troubles-aplenty-foreign-policy-challenges-for-next-indian-government-pub-79161> (03/06/2020).

³² Glenn H. Snyder, "The Security Dilemma in Alliance Politics", op. cit., p. 467.

u potencijalnom vojnom sporazumu između SAD i Indije preciziralo da je američka pomoć predviđena samo u slučaju konflikta sa Kinom. Kada je reč o uzajamnoj podozrivosti, treba da se ukaže na to da njeni koreni sežu još u period bipolarne strukture nakon Drugog svetskog rata, kada su tokom dve decenije (1971–1991) SAD i Indija bile na suprotnim stranama „hladnoratovske barikade“. Od 1971. godine, kada su SSSR i Indija potpisali „Sporazum o miru, prijateljstvu i saradnji“, dve zemlje su razvile specifičan (usled indijske politike nesvrstanosti) odnos strateškog partnerstva (kao odgovor na ovaj potez, SAD i NR Kina – tada dva ideološka antipoda – 1972. godine započinju proces normalizacije odnosa).

Razmatrajući američko-indijske odnose i perspektive formalizovanog savezništva, Stiven Berdžes (Stephen Burgess) iznosi stav da su sedam decenija politike nesvrstanosti, kao i malopre spomenuti sporazum sa SSSR-om (1971–1991), postavili obrasce (*patterns*) u indijskoj spoljnoj politici koji se sporo menjaju.³³ Prema nekim mišljenjima, dok SAD u javnom mnjenju Indije generalno uživaju naklonost, intelektualna i upravljačka elita još je zadržala antiameričku crtu (*vein of anti-Americanism*). U pitanju je delimično generacijski problem, jer su formativne godine indijskih starijih intelektualaca i vladinih službenika bile 1970-te i 1980-te, koje su bile definisane antiamerikanizmom.³⁴ Sa druge strane, prema drugim procenama američkog porekla, indijski narod je manje sumnjičav prema Kini, za razliku od javnog mnjenja SAD ili njihovih saveznika, što se održava i na stav indijske strateške elite koja, navodno, preferira ekvidistancu u slučaju intenziviranja američko-kineskog nadmetanja.³⁵ I Ešli Telis navodi kako su u Indiji podsticaji za strateško partnerstvo sa Sjedinjenim Državama uvek dolazili više zahvaljujući viziji i ličnosti lidera (Vadžpajia, Singa, Modija), nego li osećaju potrebe u širokim masama.³⁶ U svakom slučaju, imajući u vidu navedene primere, jasno je da će za eventualni potpuni zaokret indijske spoljne politike ka savezništvu sa SAD trebati vremena kako bi „dozrela“ svest o neophodnosti sklapanja čvršćih i formalizovanih veza dve zemlje.

Konačno, ukratko i o izvesnim geopolitičkim i geostrategijskim činiocima koji problematizuju američko-indijski vojni pakt. SAD su nakon Drugog svetskog rata u pacifičkom regionu sklopile vojne saveze sa,

³³ Stephen Burgess, “The U.S. Pivot to Asia and Renewal of the U.S.–India Strategic Partnership”, op. cit., p. 368.

³⁴ Arzan Tarapore, “India’s Slow Emergence as a Regional Security Actor”, *The Washington Quarterly*, Vol. 40, No. 2, 2017, p. 172.

³⁵ Sameer Lalwani, Heather Byrne, “The Elephant in the Room: Auditing the Past and Future of the U.S.-India Partnership”, op. cit.

³⁶ Ashley J. Tellis, “Troubles Aplenty: Foreign Policy Challenges for the Next Indian Government”, op. cit.

uglavnom, ostrvskim nacijama (Japan, Australija, Filipini), odnosno poluostrvskim (Južna Koreja), čija je strategijska situacija prilično jednostavna (bez kopnenih granica, ili sa jednim suvozemnim susedom, poput Južne Koreje), koje su etnički uglavnom homogene (Japan, Južna Koreja, u manjoj meri Australija usled doseljavanja), i u kojima postoji dosta stabilan politički konsenzus u pogledu bezbednosnog aranžmana sa Vašingtonom. Indija je u tom smislu potpuno drugačiji slučaj. Ima dugu kopnenu granicu koju deli, uglavnom, sa protivnicima (Pakistan) ili potencijalnim protivnicima (Kina), ili sa državama sa kojima ima ambivalentan odnos (Nepal, Bangladeš). Etnički, religijski i lingvistički je izrazito heterogena, sa brojnim autonomaskim i separatističkim (ne)oružanim pokretima u perifernim saveznom državama. U Indiji je još uvek dominantna ideja o strateškoj autonomiji u spoljnoj i bezbednosnoj politici. Dakle, iz perspektive američke prakse (istorije) sklapanja vojnih saveza, Indija nije baš atraktivna zemlja za vojno paktiranje, jer njena kompleksna strategijska situacija može da proizvede više situacija u kojima bi bila tražena američka vojna pomoć. Pored toga, dve zemlje – SAD i Indija – usled ovih geografskih i političkih datosti, imaju ne baš sasvim konvergentne strategijske preokupacije i prioritete. Za Indiju, njena unutrašnja bezbednosna situacija i duga granica sa Pakistanom i Kinom predstavljaju glavne izvore pretnji, dok su Sjedinjene Države više zabrinute zbog kineske ekspanzije u oblasti Indo-Pacifika, što dovodi do toga da u strategijskom smislu indijske elite zadržavaju kontinentalnu orijentaciju, dok je Vašington, prirodno, više zainteresovan da se Indija značajnije i robusnije fokusira na okean i na pariranje kineskoj pomorskoj moći.³⁷

Takođe, treba da se imaju u vidu i rakursi iz kojih američki i indijski establišmenti posmatraju procese u svetu i ulogu Kine u njima. Glen Snajder je u svom, ovde već spominjanom radu, razlikovao dve vrste interesa koji determinišu ponašanje država na globalnoj pozornici, i njihove poteze kada je u pitanju sklapanje saveza. Po njegovom mišljenju, treba razlikovati „generalne“ i „partikularne“ interese. Dok pod generalne interese može da se podvede, između ostalog, i očuvanje opšte ravnoteže snaga u međunarodnom sistemu (na primer, tradicionalna britanska politika naspram kontinentalne Evrope koja se ogledala u stvaranju najrazličitijih koalicija protiv potencijalnog kopnenog hegemonu), i dok generalni interesi ne podrazumevaju konflikte oko specifičnih pitanja sa drugim specifičnim zemljama, partikularni interesi dovode u sukob jednu zemlju upravo sa pojedinim specifičnim zemljama, oko određenih, vrlo karakterističnih pitanja/sporova koji mogu da imaju različite sadržaje ili vrednosti (ideološke, etničke, ekonomske i dr.).³⁸ Kada je reč o američkoj

³⁷ O strategijskoj nekonvergentnosti SAD i Indije u: Sameer Lalwani, Heather Byrne, "The Elephant in the Room: Auditing the Past and Future of the U.S.-India Partnership".

³⁸ Glenn H. Snyder, "The Security Dilemma in Alliance Politics", op. cit., p. 464.

percepciji kineske politike, kao što se može videti iz intervjua admirala Dejvidsona sa početka ovog rada, potezi Pekinga u oblasti spoljne politike se u Vašingtonu tumače kao jedna koherentna politika, usmerena na obaranje trenutnog međunarodnog poretka koji je još uvek koristan Sjedinjenim Državama. Stoga, SAD imaju kao prioritetan cilj da gde god mogu blokiraju kineske aspiracije. Sa druge strane, indijskim spoljnopolitičkim fokusom skoro u potpunosti dominiraju partikularni interesi (trvenje sa Pakistanom, nadmetanje sa Kinom, nesigurna i sporna granica, narušavanje i očuvanje indijske sfere uticaja u Južnoj Aziji), sa malo ili nimalo osvrta na opšta pitanja svetske politike. Iako pojedini analitičari, poput Radže Mohana (*Raja Mohan*), naglašavaju navodna tri koncentrična kruga indijske velike strategije – neposredno susedstvo, „prošireno susedstvo“ (Azija, i posebno, obala Indijskog okeana) i globalnu pozornicu,³⁹ na kojoj se Indija trudi da bude ključni igrač (*key player*), očigledno je da ubedljivo najveći deo indijske pažnje, resursa i interesa odvlači taj najuži krug koji se tiče odnosa sa prvim susedima. Jasno je, dakle, da dve države – SAD i Indija – imaju različite rakurse kada sagledavaju međunarodne odnose. Oni, kao što se moglo videti u trećem poglavlju ovog rada, mogu da budu komplementarni, na pragmatičnoj i utilitarnoj osnovi, ali takođe mogu da imaju paralelne egzistencije, bez neophodne sinergije kada je u pitanju obuzdavanje Kine.

Zaključak

U radu je postavljena hipoteza o vrlo umerenim šansama za realizaciju američko-indijskog vojnog saveza, iako, na prvi pogled formalno-logički razmišljajući, deluje da su dve zemlje „prirodni saveznici“ naspram dinamične i ekspanzivne NR Kine. Ipak, kao što se može videti, argumenti *pro et contra* su i kvalitetom i kvantitetom ujednačeni, pa odatle i proističe sintagma – *umerene šanse*. Pri tome, usled nužnih ograničenja u obimu ovog rada, nisu mogli da budu pobrojani i detaljnije obrazloženi baš svi argumenti koji govore bilo u prilog formiranja vojnog saveza bilo protiv njega. Ozbiljan pogranični sukob između pripadnika indijskih i kineskih OS, koji se desio tokom pisanja ovog rada,⁴⁰ sa epilogom od nekoliko desetina mrtvih, nagoveštava da će i narednih godina (verovatno i

³⁹ C. Raja Mohan, “India and the Balance of Power”, *Foreign Affairs*, Vol. 85, No. 4, 2006, p. 18.

⁴⁰ Na pograničnoj teritoriji – dolina Galwan, planinski region Ladakh – pripadnici indijske i kineske vojske su se sukobili 15/16 juna 2020. godine, i u okršaju koji se vodio isključivo hladnim oružjem (štapovi, kamenice) jer se na toj granici ne upotrebljava vatreno oružje, smrtno je stradalo 20 indijskih vojnika i starešina, dok je broj poginulih pripadnika kineskih OS za sada nepoznat (špekuliše se da je reč o više desetina).

decenija) odnosi između Indije i Kine ostati, u najmanju ruku, napeti, što ostavlja dovoljan prostor za formiranje američko-indijskog vojnog pakta. Ipak, s druge strane, dokle god indijske političke i vojne elite budu percipirale vlastitu državu kao dovoljno moćnu da se samostalno suočava sa Kinom, takav pakt nije na vidiku. Paradoksalno, na njegovo formiranje možda će ponajviše uticati sama Kina, tj. njeno spoljopolitičko ponašanje, kao i trendovi njenog ekonomskog i društvenog napretka. Ukoliko i narednih godina (decenija) bude ostvarivala izuzetne stope ekonomskog rasta, ali i jačanja vojne moći, čak i bez neposrednih povoda, u smislu oružanih incidenata sa Indijom, Nju Delhi bi mogao pod utiskom da sve više zaostaje u ključnim parametrima moći (ekonomija, tehnologija, vojni kapaciteti) za severnim susedom, da se opredeli za formalizovan vojni aranžman sa SAD. Ukoliko bi kinesko jačanje pratile i različite forme (ne)oružanih sukoba i incidenata između Kine i Indije, poput ovog iz juna 2020. godine, onda bi se indijsko rukovodstvo još lakše opredelio za strateško povezivanje sa Sjedinjenim Državama. Slabiji kineski rast, stvaranje konkurentskih političkih centara moći u samoj Kini, intenzivnija demokratizacija političkih prilika u njoj, fokusiranje na unutrašnje probleme i izazove, možda bi, s druge strane, olakšali izbor Indije da zadrži princip strateške autonomije i ekvidistance naspram ostalih globalnih centara moći, uključujući tu naravno i SAD.

Bibliografija

- “Adm. Davidson: China Assaults International Order”, https://breakingdefense.com/2019/07/adm-davidson-china-assaults-international-order/?utm_campaign=Breaking (15/05/2020).
- Asia Reassurance Initiative Act of 2018, <https://www.congress.gov/115/plaws/publ409/PLAW-115publ409.pdf> (15/05/2020).
- Brooks, G. Stephen, Wohlforth C. William, “The Rise and Fall of the Great Powers in the Twenty-first Century: China’s Rise and the Fate of America’s Global Position”, *International Security*, Vol. 40, No. 3, Winter 2015/2016, pp. 7-53.
- Burgess, Stephen, “The U.S. Pivot to Asia and Renewal of the U.S.-India Strategic Partnership”, *Comparative Strategy*, Vol. 34, No. 4, 2015, pp. 367-379.
- Glosserman, Brad, “An Administration at War with Itself: The New US Strategy for the Indo-Pacific”, in: Axel Berkofsky and Sergio Miracola (eds.), *Geopolitics by Other Means. The Indo-Pacific Reality*, ISPI, Milano, 2019, pp. 55-70.
- Joint Statement: Vision and Principles for the United States-India Comprehensive Global Strategic Partnership, February 25, 2020, <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/joint-statement->

- vision-principles-united-states-india-comprehensive-global-strategic-partnership/ (16/05/2020).
- Joshi, Manoj, "A strong India-US partnership is the best balancer to China's growing power", January 12, 2018, <https://www.hindustan-times.com/opinion/a-strong-india-us-partnership-is-the-best-balancer-to-china-s-growing-power/story-wMyOsDzokOkkOHSzo7K23H.html> (16/05/2020).
- Lalwani, Sameer, Byrne, Heather, "The Elephant in the Room: Auditing the Past and Future of the U.S.-India Partnership", <https://warontherocks.com/2019/06/the-elephant-in-the-room-auditing-the-past-and-future-of-the-u-s-india-partnership/> (17/05/2020).
- Layne, Christopher, "This Time It's Real: The End of Unipolarity and the 'Pax Americana'", *International Studies Quarterly*, Vol. 56, No. 1, 2012, pp. 1-11.
- Mohan, C. Raja, "India and the Balance of Power", *Foreign Affairs*, Vol. 85, No. 4, 2006, pp. 17-32.
- Пророковић, Душан, *Ера мултиполарности*, Службени гласник, Београд, 2018.
- "Seven reasons why COMCASA is so important for India", Sept. 07. 2018, <https://economictimes.indiatimes.com/news/defence/seven-reasons-why-comcasa-is-so-important-for-india/articleshow/65707682.cms> (15/05/2020).
- Snyder, H. Glenn, "The Security Dilemma in Alliance Politics", *World Politics*, Vol. 36, No. 4, 1984, pp. 461-495.
- Tarapore, Arzan, "India's Slow Emergence as a Regional Security Actor", *The Washington Quarterly*, Vol. 40, No. 2, 2017, pp. 163-178.
- Tata, Samir, "US Landpower and an Indo-American Alliance", *Parameters*, Vol. 48, No. 1 Spring 2018, pp. 95-106.
- Tellis, J. Ashley, "Troubles Aplenty: Foreign Policy Challenges for the Next Indian Government", May 20, 2019, <https://carnegieendowment.org/2019/05/20/troubles-aplenty-foreign-policy-challenges-for-next-indian-government-pub-79161> (03/06/2020).
- The National Security Strategy of the United States of America*, Washington, 2017, <http://nssarchive.us/wpcontent/uploads/2017/12/2017.pdf> (14/05/2020).
- Tunsjø, Øystein, *The Return of Bipolarity in World Politics: China, the United States and Geostructural Realism*, Columbia University Press, New York, 2018.
- Vaughn, Bruce, "Indian Geopolitics, the United States and Evolving Correlates of Power in Asia", *Geopolitics*, Vol. 9, No. 2, 2004, pp. 440-459.

Vuković, Nebojša, „Geostrategijsko nadmetanje između Kine i Indije u Južnoj Aziji“, *Međunarodna Politika*, Godina LXIX, br. 1172, oktobar-decembar 2018, str. 68-83.

Walt, M. Stephen, *The Origins of Alliances*, Cornell University Press, Ithaca and London, 1990.

PERSPECTIVES OF THE AMERICA-INDIA ALLIANCE IN LIGHT OF THE “CHINESE THREAT”

ABSTRACT

In the paper, a possibility that the United States of America and India enter a military alliance treaty (for example, analogous to the agreements the USA has with Australia or Japan) during the next decade (2020 – 2030), thus raising their current partner relationship to a qualitatively higher level, is critically analyzed and assessed. The continuous economic expansion, as well as the military strengthening of the PR of China (together with its ever-greater presence in the oceans), which both countries – i.e., India and the USA – perceive as a potential security threat and a possible aggressor, are mentioned as the primary motive for such a potential arrangement. The most important factors speaking in favor of the formation of such an alliance, as well as those factors that might influence the non-execution of such an arrangement, are enumerated and expounded. The basic thesis in the paper consists of the attitude that chances for the formation of an America-India military alliance during the forthcoming decade are very moderate due to a series of circumstances (limitations) that, first of all, pertain to India.

Keywords: the United States, India, China, Indo-Pacific, military alliance.